МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

АМР "Кумторкалинский район"

МКОУ "Темиргоевская СОШ"

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
На заседании ШМО	Зам директора по УВР	Директор
Хангишиева С.З.	Салаватова З.М.	Магомедова Н.М.
Протокол №1 от «26» 08 2023 г.	Протокол №1 от «26» 08 2023 г.	Приказ №42 от «26» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родного (авар.) языка»

для обучающихся 6 класса

с. Темиргое 2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ПО РОДНОМУ ЯЗЫКУ (АВАР.)
ДЛЯ 6 КЛАССА
НА 2023-2024 Ц1АЛУЛ СОН

1. *Программаялъе баян*

Жакъасеб школалда т1адаб борч ккола г1ун бач1унеб г1елалъе гъваридаб ва щулияб г1елмияб лъай кьей, гьеб жидер практикаялъулъ х1алт1изабизе ругьун гьари, дунялалдехун материалистияб бербалагьи лъугьинаби.

Гьеб масъала г1умруялде бахъинабиялъулъ к1удияб бак1 ккола рахьдал мац1алъ.

Миллиял школазда рахьдал мац1 малъиялъул аслияб мурад буго бац1ц1адаб литературияб мац1алда жидерго пикру эркенго загьир гьабизе ц1алдохъаби ругьун гьари (бицунги, хъванги),

Мац1 берцин гьабулеб алаталдаса пайда боси, миллияб художествияб ва г1елмияб литература ц1али ва бич1ч1и.

Авар литературияб мац1алъул кьуч1 ккола болмац1, амма литературияб мац1 бечелъизе к1вар бугеб маг1данлъун ккола киналго диалектал ва наречиял. Цогидал мац1азго г1адин авар мац1алъги г1аммаб куцалда т1олго маг1арулазул рух1ияб бечелъи жанибе бачуна.

Классазда авар мац1алъул курсалъул г1уц1и

Рахьдал мац1алъул программаялда рекъон, 6 классазда ц1алдохъабазда малъизе ккола фонетика, графика, лексика, раг1и лъугьин,грамматика (морфология, синтаксис). Гьединго ц1алдохъабазда лъазе ккола стилистикаялъул ва мац1алъул х1акъалъулъ г1аммал г1елмиял баянал. Ц1алдохъаби ругьунлъизе ккола бит1ун хъвазе, бит1ун ц1ализе, калам г1уц1изе ва лъалхъул ишараби лъезе.

Задачал: Авар мац1 школалда лъазабиялда цереч1арал масъалабилъун ккола: ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби, пасих1го ц1али камиллъизаби ва каламалъул культура борхизаби.

Мурад: Школалда авар мац1 малъиялъул мурад буго: ц1алдохъабазе фонетикаялъул, лексикаялъул, раг1и лъугьиналъул ва хисиялъул, грамматикаялъул, стилистикаялъул х1акъалъулъ лъай щвей, жамг1ияб г1умруялда жаниб гьелъул к1варалъул х1акъалъулъ баянал кьей, бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби камиллъизари, лъималазул раг1ул нахърател бечелъизаби.

2.Содержание

1 **Авар мац1алъул х1акъалъулъ къокъаб баян 1**

2 **Лексика ва фразеология. 5 абилеб классалда малъараб лексика такрар гьаби 1**

3 **Киназго х1алт1изарулел раг1аби. Диалектикиял ва пишачилъиялъул раг1аби 1**

4 **Цогидал мац1аздаса рач1арал раг1аби. Ц1иял ва басралъарал раг1аби 1**

5 **Сочинение Муг1рузда бет1ербахъи 1**

6. **Раг1и лъугьин. 1**

7. **К1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубан раг1аби лъугьин. 1**

8. **Цо каламалъул бут1а цогиялъул бак1алда х1алт1изаби 1**

9. **Изложение. Руз 1**

10. **Морфология вабит1унхъвай. Предметияб ц1ар. 1**

11. **Бак1алъул падежал 1**

12. **Предметияб ц1аралъул г1емерлъул форма 1**

13. **Предметияб ц1аралъул суффиксал 1**

14	Журарал предметиял ц1арал ва гьезул бит1унхъвай	1
15.	Контролияб диктант «Юсуп»	1
16.	Предметияб ц1аралъул морфологияб разбор.	1
17.	Прилагательное	1
18.	Качествиял прилагательноял	1
19.	Прилагательноял лъугьунеб куц.	1
20.	Сочинение «Нижер хъизан»	1
21.	Рик1к1ен. Рик1к1еналъул г1уц1и.	1
22.	Рик1к1еналъул разрядал	1
23.	Иргадул рик1к1ен	1
24.	Рик1к1енал падежазде свери	1
25.	Ц1арубак1.	1
26.	Ц1арубак1азул бит1унхъвай	1
27.	Причастиялъул маг1на	1
28.	Изложение « Имам Шамиль»	1
29.	Причастияб сверел	1
30.	Причастиялъул заманаби	1
31.	Деепричастие.	1

32. Контролияб диктант. Бобр 1

33. Деепричастияб сверел 1

34. Такрар гьаби 1

3.Метапредметиял хIасилал

1. ЦIалиялъул мурадал ва масъалаби цере лъезе ва гьел тIуразариялъулкъагIидаби ралагьизе бажари.

2. Цебе лъураб масъалаялде ва гьеб масъала тIубазабиялъул шартIаздебалагьун, жиндирго цIалиялда рухьарал ишазе къимат кьезеги, гьезда хадубхал кквезеги, гьезул план гьабизеги бугеб бажари лъугьинаби.

3. Информация кьезе ишараялъулгин символикиял алатаздаса пайдабоси.

4. Хурхен гьабиялъул, ай бухьеналъулал ва нахъгIунтIиялъулалмасъалаби тIуразе, каламалъул алатал жигаралда хIалтIизари.

5. Информация балагьиялъул (баян кьолел тIахьаздаса), гьеббакIариялъул, гьелда тIад хIалтIиялъул, гьелъул анализ гьабиялъул, гьебгIуцIиялъул ва кьеялъул, гьелъул магIна бичIчIизабиялъул батIи-батIиялкъагIидаби хIалтIизари.

6. Цере лъурал мурадазда ва масъалабазда рекъон, батIи-батIиялстилалъул ва жанразул текстал бичIчIун цIализе бажари.

7. Цо чIванкъотIарал предметметал дандекквезеги, гьезул анализ васинтез гьабизеги, гьел гIаммлъизаризеги, кинал ругониги гIаламатаздалъунтIелазде рикьизеги, цоцада релълъинаризеги, гIиллаялъулабгин цIех-рехалъулаб бухьен чIезабизеги, гьезда тIаса пикру загьир гьабизеги бажари,ай логикиял хIалтIаби гьаризе лъай.

8. Накъиталъе гІахьаллъи гьабулев чиясухъ гІенеккизеги, диалогалъулъгІахьаллъизеги, батІи-батІиял пикраби рукІиналъе ва щибасул жиндиргохасаб пикру загьир гьабизе ихтияр букІиналъе мукІурлъизеги, жиндиргопикру загьир гьабизеги, гьелъие далил бачинеги разилъи.

9. ГІаммаб мурад цебе лъезеги гьеб тІубазабиялъул нухал ралагьизегибажари; цадахъ гьабулеб хІалтІи щибасда гьоркьоб бикьизе, къотІи-къайгьабизеги, цадахъаб хІалтІулъ цоцазда хадуб хал кквезеги, данд рекъонкколеб хІалалъ жиндир ва сверухъ ругезул хьвада-чІвадиялъе къимат кьезегибажари.

10. Лъилниги рахъ кквечІого, щивас загьир гьабураб пикругихІисабалде босун, дагІба-рагІи къотІизе бажари.

4. Ц1алул тематикияб план:

№	ДАРСИЛ ТЕМА	Саг1ат
1	Авар мац1алъул х1акъалъулъ къокъаб баян	1
2	Лексика ва фразеология. 5 абилеб классалда малъараб лексика такрар гьаби	1
3	Киназго х1алт1изарулел раг1аби. Диалектикиял ва пишачилъиялъул раг1аби	1
4	Цогидал мац1аздаса рач1арал раг1аби. Ц1иял ва басралъарал раг1аби	1
5	Сочинение Муг1рузда бет1ербахъи	1
6.	Раг1и лъугьин.	1
7.	К1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубан раг1аби лъугьин.	1
8.	Цо каламалъул бут1а цогиялъул бак1алда х1алт1изаби	1
9.	**Изложение. Руз**	1

10.	Морфология вабит1унхъвай. Предметияб ц1ар.	1
11.	Бак1алъул падежал	1
12.	Предметияб ц1аралъул г1емерлъул форма	1
13.	Предметияб ц1аралъул суффиксал	1
14	Журарал предметиял ц1арал ва гьезул бит1унхъвай	1
15.	**Контролияб диктант «Юсуп»**	1
16.	Предметияб ц1аралъул морфологияб разбор.	1
17.	Прилагательное	1
18.	Качествиял прилагательноял	1
19.	Прилагательноял лъугьунеб куц.	1
20.	**Сочинение «Нижер хъизан»**	1
21.	Рик1к1ен. Рик1к1еналъул г1уц1и.	1
22.	Рик1к1еналъул разрядал	1
23.	Иргадул рик1к1ен	1
24.	Рик1к1енал падежазде свери	1
25.	Ц1арубак1.	1
26.	Ц1арубак1азул бит1унхъвай	1
27.	Причастиялъул маг1на	1
28.	**Изложение « Имам Шамиль»**	1
29.	Причастияб сверел	1
30.	Причастиялъул заманаби	1
31.	Деепричастие.	1
32.	**Контролияб диктант. Бобр**	1
33.	Деепричастияб сверел	1
34.	Такрар гьаби	1

5. Напсиял хIасилал:

Жиндирго ВатIаналдаса, дагъистаналъул миллатаздаса ва гьелъул тарихалдаса чIухIи;

Жив магIарул миллаталъул чи вукIин бичIчIи;

Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи

МагIарулазул миллатазда гьоркьоб щулияб бухьен чIезабулеблъи лъай;

ГъалатI гьечIеб кIалзул ва хъвавул калам гIаммаб культураялъул гIаламат букIин лъай;

Школалдехун ва цIалиялдехун бугеб бербалагьи цIикIкIинаби

Кидаго лъикIав цIалдохъанлъун вукIине бажари;

ЛъикIаб даражаялда цIализе бугеб пагьму

Цогидал гIадамазе кумекалъе хIадурав, ният лъикIав, инсан вахъинави.

МугIалимас кьураб къиматалда разилъи.

Рокьи Ват1аналде

Рокьи т1абиг1аталде

Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи

6.Рагьараб календарно- тематикияб план 6 класс 2023 - 2024с.

№	ДАРСИЛ ТЕМА	Саг1ат	Деятельностиялъул видал	Материально-техникаялъул чIезаби	Напсиял хIасилал:	заман	
						план	факт
1	Авар мац1алъул х1акъалъулъ къокъаб баян	1	1. К1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби; 2. 6 кл. авар мац1гун лъай-хъвай гьаби	Таблица	Жиндирго ВатIаналдаса, дагъистаналъул миллатаздаса ва гьелъул тарихалдаса чIухIи;		
2	Лексика ва фразеология. 5 абилеб классалда малъараб лексика такрар гьаби	1	1. Лексикаялъул х1акъалъулъ баян такрар гьаби; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	Карточка: биччана, гурмендо, гурга, гъира – шавкъ.	Жив магIарул миллаталъул чи вукIин бичIчIи;		
3	Киназго х1алт1изарулел раг1аби. Диалектикиял ва пишачилъиялъул раг1аби	1	1. Лит. мац1алъе баян кьезе; 2.Раг1ул аслияб маг1на бици	Таблица	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи		
4	Цогидал мац1аздаса рач1арал раг1аби. Ц1иял ва басралъарал раг1аби	1	1. Ц1алдохъабазул лъай-хъвай гьабизе цогидал мац1аздаса рач1арал раг1абигун;	Т1ехь	МагIарулазул миллатазда гьоркьоб щулияб бухьен чIезабулеблъи лъай;		
5	Сочинение Муг1рузда бет1ербахъи	1 1	2. К1алзул ва хъвавул к/ц 3. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъул ва пунктуациялъул бажари лъазе;	Мажмуг1	ГъалатI гьечIеб кIалзул ва хъвавул калам гIаммаб культураялъул гIаламат букIин лъай;		

6.	Раг1и лъугьин.	1	1. Сундул кумекалдалъун раг1и лъугьунеб бици; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	Разборалъул тартиб	Рокьи Ват1аналде		
7.	***К1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубан раг1аби лъугьин.***	1	1. К1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубан лъугьарал раг1абазулгун бит1ун -хъваялъул лъай-хъвай гьаби;	К1алзулаб ц1ех-рех.	Кидаго лъикIав цIалдохъанлъун вукIине бажари;		
8.	***Цо каламалъул бут1а цогиялъул бак1алда х1алт1изаби***	1	1. Каламалъул бут1аби такрар гьари; 2. Каламалъул бут1абазул дандеккей;	К1алзулаб ц1ех-рех.	ЛъикIаб даражаялда цIализе бугеб пагьму		
9.	Изложение. Руз	1	1. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул к/ц 2. Ц1алдохъаб. рузиде бугеб бербалагьи хисизаби; гьелъул г1адамазе бугеб пайда	Калам цебет1езабикалам цебет1езаби	Цогидал гIадамазе кумекалъе хIадурав, ният лъикIав, инсан вахъинави.		
10.	Морфология вабит1унхъвай. Предметияб ц1ар.	1	1. Падежал такрар гьари; 2. К1алзул ва хъвавул к/ц	Х1арпал	МугIалимас кьураб къиматалда разилъи.		
11.	Бак1алъул падежал	1	Падежазул ахиразул бит1унхъвай малъи;	Разборалъул тартиб	Рокьи Ват1аналде		
12.	Предметияб ц1аралъул г1емерлъул форма	1	Предметияб ц1аралъул г1емерлъул форма	Калам цебет1езаби	Рокьи т1абиг1аталде		
13.	Предметияб ц1аралъул суффиксал	1	Предметиял ц1арал лугьизаризе х1алт1изарулел суффиксазе баян кьезе;	Разборалъул тартиб	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи		

14	Журарал предметиял ц1арал ва гьезул бит1унхъвай	1	1. Журарал пр. ц1арал кин лъугьунелали рихьизари;	К1алзулаб ц1ех-рех. Жив-живгун х1алт1и.	**Ж**индирго ВатӀаналдаса чӀухӀи;		
15.	Контролияб диктант «Юсуп»	1	1. Ц1алдохъабазул бит1унхъваялъулаб ва пунктациялъулаб лъай щиб даражаялда бегебали хал гьаби	Гъалат1азда т1ад х1алт1и	Жив магӀарул миллаталъул чи вукӀин бичӀчӀи;		
16.	Предметияб ц1аралъул морфологияб разбор.	1	1. Морфологияб разбор гьабизе ругьун гьари;	Х1арпал	Рахьдал мацӀ нилъер культураялъул аслу букӀин бичӀчӀи		
17.	Прилагательное	1	1. Прилагательное к/б х1исабалде г1аммаб баян кьезе;	Т1ехь	МагӀарулазул миллатазда гьоркьоб щулияб бухьен чӀезабулеблъи лъай;		
18.	Качествиял прилагательноял	1	1.Качествиял прилагательноял 2. К1алзул ва хъвавул к/цКачествиялги гьоркьоблъиялъу-лалги прил. гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби;	К1алзулаб ц1ех-рех. Жив-живгун х1алт1и.	ГъалатӀ гьечӀеб кӀалзул ва хъвавул калам гӀаммаб культураялъул гӀаламат букӀин лъай;		
19.	Прилагательноял лъугьунеб куц.	1	1.Авар мац1алда прилаг. лъугьунел къаг1идабазулгун лъай-хъвай гьаби;	Разбораалъул тартиб	Школалдехун ва цӀалиялдехун бугеб бербалагьи цӀикӀкӀинаби		
20.	Сочинение «Нижер хъизан»	1	1. К1алзул ва хъвавул к/ц 2. Эбел-инсуде яцал вацазде бугеб рокьи ц1ик1инаби	Мажмуг1	Кидаго лъикӀав цӀалдохъанлъун вукӀине бажари;		

21.	Рик1к1ен. Рик1к1еналъул г1уц1и.	1	Рик1к1ен. Рик1к1еналъул г1уц1и.	К1алзулаб ц1ех-рех. Жив-живгун х1алт1и..	ЛъикIаб даражаялда цIализе бугеб пагьму		
22	Рик1к1еналъул разрядал	1	1. Рик1к1еназул разрядазулгун ц1алдохъабазул лъай-хъвай гьабизе;	Х1арпал	Цогидал гIадамазе кумекалъе хIадурав		
23.	Иргадул рик1к1ен	1	1. Иргадул рик1к1ен кин лъугьунебали бихьизаби;	К1алзулаб ц1ех-рех. Жив-живгун х1алт1и.	МугIалимас кьураб къиматалда разилъи.		
24.	Рик1к1енал падежазде свери	1	Рик1к1енал падежазде свери	Разборалъул тартиб	Рокьи Ват1аналде		
25.	Ц1арубак1.	1	1. Ц1арубак1алъе к/б х1исабалда г1аммаб баян кьезе; 2.Ц1арубак1алгун предложениял г1уц1изе ругьун гьари;	К1алзулаб ц1ех-рех. Жив-живгун х1алт1и. карточкаби	Рокьи т1абиг1аталде		
26.	Ц1арубак1азул бит1унхъвай	1	1. Ц1арубак1 такрар гьаби; 2. Ц1арубак1азул бит1унхъвай малъи	К1алзулаб ц1ех-рех.	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи		
27.	Причастиялъул маг1на	1	1.Причастиялъул х1акъалъулъ баян кьезе; 2. Причастиялдаги прилагательноял-даги гьоркьоб бугеб бат1алъи бихьизаби.	Х1арпал	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи		
28.	Изложение « Имам Шамиль»	1	Калам цебет1езаби	Мажмуг1	**Ж**индирго ВатIаналдаса чIухIи;		
29.	Причастияб сверел	1	Причастияб сверелалъе баян кьезе;	Т1ехь	Рахьдал мацI нилъер аслу букIин бичIчIи		

30.	Причастиялъул заманаби	1	1. Заманаби такрар гьари; 2. Причастие такрар гьаби; Причастие падежазде сверизе ругьун гьари;	Жив-живгун х1алт1и.	**Ж**индирго ВатӀаналдаса чӀухӀи;		
31.	Деепричастие.	1	1.Деепричастиялъе баян кьезе; 2. Деепричастие глаголалъул хасаб форма бук1ин бици;	Разборалъул тартиб	Рахьдал мацӀ нилъер культураялъул аслу букӀин бичӀчӀи		
32.	Контролияб диктант. Бобр	1	1. Бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул ц1алдохъабазул лъай борцине	Гъалат1азда т1ад х1алт1и.	Жиндирго ВатӀаналдаса чӀухӀи;		
33.	Деепричастияб сверел	1	1. Деепричастияб сверелалъе бич1ч1и кьезе; 2.	К1алзулаб ц1ех-рех.	Жив магӀарул миллаталъул чи вукӀин бичӀчӀи;		
34.	Такрар гьаби	1	К1алзул ва хъвавул к/ц	К1алзулаб ц1ех-рех	МугӀалимас кьураб къиматалда разилъи.		